

Kansantalous: Hallitukselta odotetaan uusia päätöksiä työllisyyden parantamiseksi

Työkalupakki suomalaisten työllistämiseksi

HS pyysi taloustieteilijöitä arvioita, kuinka julkisessa keskustelussa olleet ehdotukset parantaisivat työllisyyttä ja vähentäisivät työttömyyttä.

Juhana Rossi HS

PÄÄMINISTERI Juha Sipilän (kesk.) johtaman hallituksen odotetaan julkistavan tänään keskiviikkona alkavan budjetin yhteydessä ehdotuksia toimitusta, joilla voidaan parantaa työllisyyttä ja vähentää työttömyyttä.

Tähän teemaan liittyviä ehdotuksia on tehty kesän aikana julkisessa keskustelussa paljon. HS kokosi näistä ehdotuksista työkalupakin hallitukselle.

Työkalupakin sisältö ei edusta tasapuolisesti kaikkia talouspoliittisia ja neeureettisia näkemyksiä. Se heijastaa viimeaikaisia keskustelua ja siten laiminlaatuista hallituspuolueiden ja elinkeinoelämän piiristä tulleita avauksia.

EHDOTUKSIA kommentoi HS:n pyynnöstä kaksi tutkimuslaitosta: Laitokset ovat Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (Etla) ja Kansainvälinen tutkimuslaitos (PT). Ne tekevät itsenäistä taloustieteellistä tutkimusta, mutta Etlan taustalla ovat työnantajajärjestöt ja PT:n taustalla ammattiyhdistysliike.

1 Ansioturvan muutokset

TÄSTÄ ON KYSE: Työttömiä kannustetaan työnhakua leikkamalla ansioturvan kestoa tai pörrastamalla sen määrää.

Etla: On tutkimusnäyttöä, että ansioturvan keston lyhentäminen on yksi tapa vähentää työttömyyttä. Eri maista on runsaasti empiriisiä tutkimuksia, jotka osoittavat työttömyysturvakeston lyhentämisen lyhentävän työttömyysjaksojen pituutta. Pörrastamiseen liittyyvää empiriistä tutkimusta ei juuri ole. Teoreettisesta kirjallisuudesta löytyy tukea työttömyysturvaa laskevalle profiilille, mutta näihin tuloksiin liittyy varauksia.

PT: Tutkimusten mukaan ansioturvan keston muutokset vaikuttavat työttömyysjakson pituuteen. Mutta jos tarjolla on

muksuu työpalkkoja, ansioturvan lyhentäminen ei välttämättä johda työllistymiseen. Uudempi tutkimus on korostanut, että laman aikana, jolloin työpalkkoja ei ole juuri tarjolla, työttömyysturvaa pitäisi itse asiassa olla anehtaampi. Ansioturvan pörrastuksen osalta tuoreen Ruotsissa tehdyn tutkimuksen johtopäätös oli, että työttömyysturvauksen tason alentaminen 20 viikon jälkeen johti hyvinvointiin vähentymiseen ja haitalliseen kannustinvaikutukseen.

2 Työttömyysturvaa käytön laajentaminen

TÄSTÄ ON KYSE: Työttömyys-etuutta voisi käyttää jalkaväen avustukseen, starttirahaan ja palkkatukeen.

Etla: Ruotsissa tehdyn tutkimuksen mukaan työttömyyskorvausten käyttö yrittäjyyden edistämiseen vaikutti työllisyyteen vain vähän. Muiden positiivisten vaikutusten takia tämä voisi olla kokeilemisen arvoisen myös Suomessa.

PT: Tutkimuksissa tulityöllistämisen yritys on arvioitu työvoimapolitiikan vaikuttavaksi toimeksi ammatillisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen ohella. Palkkatuella on hyvä osuus ja pörraste, sillä työnantaja voi joutua käyttämään tavallista enemmän aikaa henkilön perehdytykseen.

3 Varainsiirtoveron poisto

TÄSTÄ ON KYSE: Kodin voisi myydä ilman varainsiirtoveroa. Työvoiman hikkavuus kasvaisi.

Etla: Varainsiirtoveron poistamisen voi olettaa edistävän työllisyyttä, mutta vaikutuksen kokoa on vaikea arvioida.

PT: Näyttö varainsiirtoveron vaikutuksista työllisyyteen on vähäistä. Veron poistamista tulisi arvioida asunto- eikä työmarkkinoiden toimivuuden kannalta.

4 Työsuhteikäytäntöiden joustavoittaminen

TÄSTÄ ON KYSE: Tehdään työntekijöiden palkkaamisen ja irtisanomisen helpommuksi työnantajille.

Etla: Laajaa luotettavaa näyttöä palkkaamisen ja irtisanomisen joustoista työttömyyden tasoon ei ole olemassa. Taloustieteellinen kirjallisuuden perusteella on silti uskottavaa, että palkkaukseen liittyvien riskien pienentäminen voisi tukea työllisyyttä.

PT: Useiden tutkimusten mukaan irtisanomissuojan muutosten vaikutus nettotyöllisyyteen on lähellä nolaa. Koeaikojen

vaikutuksista työllisyyteen ei juuri ole tutkimusta. Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi määräaikaisten työsuhteiden käytön ehtojen hollentaminen voi olla palkkanaan, mutta se ei saisi syrjäyttää pysyvissä työsuhteissa tehtävää työtä.

5 Kotihoidontuon muuttaminen

TÄSTÄ ON KYSE: Heikennetään kotihoidontukea, mikä kannustaisi kotona lapsia hoitavia äitejä hakeutumaan työelämään.

Etla: Empiirinen tutkimus osoittaa, että kotihoidontuki vähentää varsinkin piempalkkausten naisten hakeutumista työelämään. Tilalle tai ammatin riittävä tulisi kehittää joustavampia muotoja, jotka eivät johda samankaltaisiin tilanteisiin elämisen, että joko ollaan täysimääräisesti työelämässä tai sitten ei ollenkaan.

PT: Tuoreen suomalaisen tutkimuksen perusteella voi tehdä johtopäätöksen, että kotihoidon-

tuki hidastaa merkittävästi äitien töihin palaamista. Tutkimuskirjallisuuden perusteella hoivavastuu ja vanhempien vapaiden taaisempi jakaminen äitien ja isien kesken voisi nopeuttaa äitien työhön osallistumista.

6 Päivähoitomaksujen alentaminen

TÄSTÄ ON KYSE: Vanhempien työssäkäynti lisääntyisi, kun lastenhoito olisi halvempaa.

Etla: Tuloihin sidotut päivähoitomaksut johtavat siihen, että työllistymisen voi pienentää nettotuloa. Maksuja voi perustellusti alentaa erityisesti matkapalkkaisilla silloin kun se yrittäjä kotihoidontuon leikkaukseen.

PT: Lasten kotihoidontuon vähentäminen paljon suuremman keuhkon vaikutuksen työn tuomintaan kuin päivähoitomaksujen alentaminen. Päivähoitomaksujen alentaminen saattaa olla pieni työn tuomintaan lisäävä vaikutus kansainvälisen kirjallisuuden löydösten mukaisesti.

7 Paikallisen sopiminen

TÄSTÄ ON KYSE: Työnantaja-työntekijät voisivat sopia paikalliskausi- ja muista työehtosopimuksista.

Etla: Työehtosopimusten jo-

VALTION
TALOUSARVIOESITYS
2017